

Szerkesztői iroda:
Nagyenyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők

Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.
Kéziratok nem adatként vissza.

KÖZÉRDÉK

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt,
félévre . . . 2 frt,
negyedévre 1 frt.

Hirdetmények díja:
3 hasábos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.
Nyilttér sora 15 kr.

„Harcz az ev. ref. egyházban.“

A „Közérdek“ 36 és 37 számaiban a „Székely nemzet“ után a „Nemzet“ (csak papiros mind a kettő) egy cikke jelent meg, mely az ismeretes egymillios börze — speculatio ügyében tisztára mossa az erdélyi kalvinista igazgató tanácsot. Miután a cikk közlése alkalmával „észrevételeinket fenntartottuk“: most megteesszük reflexioinkat.

Ezt most könnyen megtehetjük, Gróf. Bethlen Gábor és gróf Kuun Géza főgondnokok; Bartha Miklós, Réthy Lajos, dr. Kovács Ödön és Ugron János egyh. kerületi közgyűlési tagok egy F e l h í v á s t intéztek a közgyűlés tagjaiból „egyházi alkotmányunk érdekében“. Tették ezt az aug. 13-án Kolozsvárt tartott értekezlet megbízásából.*)

Ehhez mi semmit sem teszünk hozzá; a czáfolat lényege teljesen ki van fejtve benne.

Csak a „Székely Nemzet“ g ó b é s á g a i r a akarunk egy pár megjegyzést tenni.

1. Azt mondja a Sz. N., hogy „tulajdonképen nem is harc az, hanem heczcz. Compromittálni kell mindenképen az egyház kormányzó férfait.“ Világos! gr. Bethlen Gábor és gr. Kuun Géza, az egyház kormányának élén álló főgondnokok, szövetkeztek, hogy mindenképen compromittálják az egyház kormányzó férfait! S ezt a sületlenséget a Nemzet is lenyomtatja. A Székely Nemzetben nem csodálkozunk, mert az azt hiszi, vagy azt akarja, hogy az egyház kormányzó férfai Szász Domokos püspök s Szász Béla igazgató tanácsos előadó titkár, s utánnunk nincs semmi.

2. Azt mondja továbbá a Sz. N., hogy „a

*) Az ide vonatkozó részt külön közöljük.

támadás épen nem fináncziális jellegű, hanem annak egyház politikai indokai vannak; nekik nem kell a Kolozsvári akadémia . . . mert azt a püspök és az igazgató tanács javasolta“. Pedig „a nagyenyedi Bethlen főtanoda papnevelő intézetének fennmaradását“ nem várják az egyház üdvét. Ezt hirdeti a székelyeknek a „Székely Nemzet“. „Pedig jól tudja a kötel“, hogy a kolozsvári akadémianak nem Bethlen Gábor s Kuun Géza a megromtói, hanem a f e d e z e t h i á n y. Miután a közgyűlésen senki sem szavazott az egyház kormányzó férfainak Szász Domokos püspöknek és Szász Bélának „az egyház üdvét czélzó“ azon javaslatára, hogy a Bethlen collegium vagyonából s a szegény papok részére rendelt állam-segélyből Kolozsvárt akadémia állitassék fel: nem volt szükség, hogy egyes rossszakaratu főgondnokok gáncsot vessenek az akadémia létesülése elibe, ugy sem lessz abból semmi, daczára minden börze spekulatióknak. S világos, hogy „nekik“ nem kell a kolozsvári akadémia, mert azt az egyház vagyonát koczkaztató börzejáttékkal, s a más intézetek vagyona jogtalan elvonásával akarják felállítani. Ha pedig „egyházunk tekintélyes és buzgó férfai“ a kiknek segélyét is kikérték a kolozsvári akadémiahoz a Bethlen collegiumban levő papnevelő intézet „fennmaradásából nem várnák az egyház üdvét“, eddig összeadták volna a kolozsvárihoz a kellő alopot. De bizony sajnosan megcsappant a pénzben nyilvánuló buzgóság. „Meggobban a szívem“ mondja a Sz. N. cikkczője. Más okát mondja a szive dobbanásának, de valószínűleg e miatt dobog.

3. A Sz. N. meg van hatva. Azt mondja kalvinista nevű írója „Figyelmeztető szavamat fel kellett emelnem, mert az egyház még nem olyan

erős, hogy a belső ellenségei ne árthatnának neki“. Az efféle banalis frasis helyett jobb lett volna, ha azt mondja, hogy az egyház még nem olyan erős, hogy a börze speculatiókat megbirja.

De a Sz. N. azt akarja elhitetni a székely nemzettel, hogy ha az állami postatakarékpénztárak intézménye nem börze speculatio: akkor az igazgató tanács inkriminált mivelete sem az. Hiszen az állam is azt teszi, a mit az igazgató tanács: Felveszi a pénzt 4%-os kamatra s elhelyezi 5%-os papirjaradékba 1% haszonnal. Minő fináncz tudomány!

Az állam ezen mivelet által a maga 5%-os adóságát törleszti 4%-os kölcsönrel.

De vajjon koczkaztat-e valamit a 4%-os pénz felvételénél? Hiszen neki nem emelhetik fel a kamatot, sem fel nem mondják a kölcsönt egy summában; az egyházzal pedig mind a kettőt megteheti a bank! és az ellen a szóbeli biztosítás a világon mit sem ér mert a bank törvényeit még irott szerződés sem változtathatja meg annyival kevésbé olyan szóbeli ígéret, mit még papirosra sem tettek.

Felhívás

az erdélyi ev. ref. egyházkerület közgyűlési tagjaihoz egyházi alkotmányunk érdekében.

E czim alatt kapott szerkesztőségünk díszes kiállítású füzetet gr. Bethlen Gábor és gr. Kuun Géza főgondnokok, továbbá Bartha Miklós, Réthy Lajos dr. Kovács Ödön és Ugron János aláírásával, mely az erdélyi ev. ref. egyház két nagyfontosságú kérdését, az egy milliós kölcsönt s az enyedi theol. akadémia ügyét szakavatottan s minden pártzenvedélytől menten megnyerő tárgyalgossággal taglalja. Mivel a kérdések épen most, a kerületi közgyűlés küszöbén actualis fontossággal bírnak, s lapunk álláspontját is hiven jelzik, a „Felhívás“-nak az egy milliós kölcsönre vonatkozó részét — csekély kiha-

TÁRCZA.

Emlékezés Nagyenyed pusztulására.

(1849. január 8.)

Szilágyi Farkastól.

Este megjelenik itt hat egyén, három férfi, 2 nő és egy 14 évet töltött serdülő ifju. A „Deákok“ pusztájáról üzte be őket a hideg. Mint később megtudám a két nő m. igitoni volt, kiknek valahogy sikerült a megelőző évi okt. 29.-én M.-Igenben véghez vitt nagy megszárlásból menekülniök s Enyeden vonták meg magukat; a férfiak közül egyik Kovács Károly volt, Kovács Sándor mérnök testvér bátyja. Kovács testét női ruha fődte, derekán egy hagyma fonadékkal átszorítva, lábain valami bocskor féle. Ruhájától megfosztották a rablók a pusztulás első éjjelén, s a testén ekkor létezett ruhadarabokat hanyódása közben innen-onnan szedegette össze.

A másik férfi egy o. lapádi birtokos, harmadik egy Óriás Károly nevű lakatos segéd. A serdülő ifjut Seres Mártonnak hívták.

Mikor ez a menekülő csoport hozzánk betért, a házban lévő nőket rémület szálta meg s a jötteket figyelmeztették, hogy ha életük kedves, késedelem nélkül meneküljenek, mert e helyre tribunok járnak s nem lehet tudni melyik perczben toppan be közülök ujjalag egy csoport.

Ezen nyilatkozat folytán Kovácsék s néhány percznyi idő multával távozták.

Velök indultam menekülési utra magam is.

Mielőtt minduntunk, Kovács egy hus herdő kossarat kerített elő, azt megtöltötte sült burgonyával, karára akasztotta s így indult utra.

Rajtam csak könnyű gyermek öltöny volt, téli felsőmet a nagy zürzavarban elefedtem magamra öltetni.

A két ifju nő nem tartott velünk. Ezek ott maradtak a „Milotai“-ban s hogy később mi törtét velök, nem tudom.

A mint a szobából kiléptem éreztem, hogy lábaim azonnal megfáztak.

A „Deákok pusztája“ felső végére mentünh fel. Itt vártak reánk Arday István iparos polgár, Takács Péter i. p., Muzsnai István i. p., Zoltán János ügyvéd, Vilks Samuel i. p., Barta Lajos i. p. már ekkor elszkaadtak Ardayéktól.

Ezek hárman a „Rötes“ nevű szőlőügybe tértek s más csoporttal menekültek, egy nappal később.

A „Deákok pusztá“-járól untunk a „Bükkös“ felé vettük. A hó nekem mindenütt térdemen felül ért. Az idő egészen ivesztá volt. Fényesen világított a tele hold. Az égbolt ivezete rakva vala szuróan ragyogó csillagok milliárdjaival.

A Bükkösön végig haladva, az oláh lapádi erdőségben haladtunk tovább. Ebből kivergődve untunkat Ó I. apád „széna füves“ határ részén folytattuk, végre éjjél tájt elérkeztünk a hidasi kereszthez. E perczben Hidas felől sürű fegyverropogás lármaja ütötte meg füleinket s a faluban egy gyulás füstje támadt. Nyomban rá egy oláhnét látunk rémülten felénk közeledni valami kis batyuval kezében. Megállitjuk s kérdezzük tőle, hogy mi történik a faluban. A h o n v é d e k m e g r o h a n t á k s f e l g y u j t o t t á k a f a l u t — feleli az alig lihegő oláhné s ezzel szalad tovább.

Mi attól tartva, hogy a falu népe ez irányba menekül, ótunknak agészen keleti irányt szabva siettünk Hidas környékéről minél messzibbre és minél gyorsabban távoznunk.

Talán felesleges is említnem, hogy Hidason ekkor vette kezdetét a honvédek ama támadása, melyet Maszák

imént elbeszél.

A hidasi határt elhagyva, a fügedi erdőbe tértünk be. Szándékosan kerestük az erdőben való utazást, nehogy a nyílt mezőn kobor oláhhokkal találkozzunk. Ezen erdőségben virradtunk fel jan. 10-re.

Rendkívül fáradságos volt utazásunk ezen erdőségben. Egyik mélységből alig vergődünk ki egy másba kellett ereszkednünk. A hó néhól derekamig ért. Ilyen helyeken hó fuvatagok voltak. Félünk az oláhtól, félünk az esdei vadaktól.

Takács Péter egy kis baltát hozott magával. Ennyiből állott összes védő eszközünk. Egy időn tul erőt vett rajtunk a kimerültség mellett az éhség és szomjuság is.

Nekem zsebeim tele voltak czukor félekkel, miket az az oláhné adott vélt, kihez jan. 8-án éjjel menekültem.

Ezek éhségemet nem csilapították, nem izlettek.

Társaságunk a Kovács sült burgonyájához folyamodott. Ezt nem lehetett enni, mert jégkeményre volt fagyva. Elővettük tehát a Takács baltáját, s egy-egy fatörzs előtt megállva, a burgonyát a balta fokával összeroncsoltuk s úgy fogyasztottuk.

Valamelyik közöltük, valószínűleg o. lapádi uti társunk némileg tájékozott lehetett az erdőségben.

Tény, hogy egy ponton forrást sejtettünk.

Félre hanytuk tehát a havat, a forrás jegét a baltával bevágtuk s a megtalált forrás vizéből tikkasztó szomjunkat enyhítettük.

Jobra-balra barangolva mentünk egész nap, lehetőleg mindig az erdőséget keresve,

Az utazó társaságban gyermek tulajdonképpen csak én voltam, de Seres is gyermek számba jött, miután gyöngö testalkata miatt korához képest nagyon fejletlen vala.)

*) Tüdővészben halt el 1861 márcz. 23.

gyással — a következőkben közöljük:

Köztudomású dolog, hogy az ig. tanács folyó évi július elején: egy millió frtos kölcsönüzletet kötött, az osztrák-magyar banktal. Ezen kölcsönüzlet részletei felől egymástól sok részben eltérő tudósítások jelentek meg a lapokban. Óvakodunk eme részletek vitásába bocsátkozni; reméljük, hogy meg fogjuk ismerni azokat majd a közgyűlésen, a hivatalos okmányokból. Nem is szükséges az egyes részletek ismerete a végett, hogy akár egyházi, akár üzleti szempontból itéletet mondjunk felőle. Erre nézve bőven elég annyi felvilágosítás, mit az ig. tanács hivatalos lapjában megjelent burkolt és komplikált tudósításból és az osztrák-magyar banknak birodalmilag és országgyűlésileg szentesített és így semmiféle szerződés által meg nem másítható alaptörvényeiből meríthetünk.

Tény, hogy felvettek a banktól egy millió frt készpénzt kölcsön és ezen vásároltak egy millió frt névértékű papírradékat. Az mondatik ugyan a félhivatalos czáfolatban, hogy a pénz fel sem vették, hanem egyenesen papírradékká fektették. De ez csupa szójáték és a dolog, a világon mit sem változtat; mert az egyház a banknak azért nem egy millió frt papírradékkal, hanem egy millió frt készpénzzel tartozik: azaz nekünk azon egy milliót készpénzben kell visszafizetnünk; és ha a vásárolt papír börzei értéke csökken, akkor nem a bank pénze csökken, hanem az egyházé; nem a bank veszít, hanem az egyház: még pedig minden egy frt börzei árhanatlás mellett tízezer frtot, két frtnál huszezeret és így tovább. És ki biztosíthat, hogy ez be nem következhetik? Hiszen csak néhány év előtt történt, hogy a járadékpapír egy jelentéktelen politikai bonyodalom (bolgár-szerb konfliktus) következtében, néhány nap alatt 15 százalékat esett.

Tény, hogy a vásárolt egy millió frt papírradék zálogban a banknál maradt, és így tény, hogy a bank nem elégedett meg ennyi záloggal, mert alaptörvényei értelmében az értékpapírokat a napi börzei árfolyamnak csak 70%-kában fogadja el zálogul; épen ezért, a vásárolt egy millió papírradék mellé, még zálogba kellett tenni 440,000 frtos papírradékat, az ig. tanács felügyelete alatt lévő egyházi pénzekből.

De ez nem elég. A bank alaptörvényei szerint a börzei árfolyam hanyatlásakor a hiányzó óvadékot újra meg újra ki kell egészíteni, különben a bank fel van hatalmazva a letett óvadékot eladni s abból követelését kielégíteni, és ha követelése a letett óvadékból ki nem telne, joga van a kölcsönrevő barminemű vagyonára azonban árverezést vinni. Tehát ha börzei árfolyam 10 százalékat esnek: a banknak joga van tőlünk további zálogkiegészítéssel 144,000 frt névértékű papírradékat követelni, mit ha nem teljesítenénk: a letett 1,440,000 frt papírradékat eladhatja, úgy a hogy veszik; abból kivesszi az ő egy millió frt készpénz követelését, minden költségét levonja s ha marad valami, azt visszaadja; ha pedig követelése nem telik ki: joga van ellicitáltatni az egyház bármintemű vagyonát.

Egy ideig birtuk én is Seres is a rendkívül nehéz utazás fáradságait, de tizen este felé már a kimerültség kezdett rajtunk erőt venni. Utitársainktól ekkor már el-el maradoztunk. A mély hóból néhol kikellott, hogy segítsenek, mert nekünk többé nem volt elég erőnk, hogy a hófúvatagokból kimásszunk. Utitársaink azonban nem hagytak el. Segítettek, nógattak, biztattak, Kovács olykor olykor karon fogott mindkettőnk s így vezetett.

Naplemente tájt az erdőségekből kivergődöttünk s elértünk Mohács fölébe.²⁾

A nap vérvörös színben ép akkor szállott alá az erdélyi érez hegység mögé, bádgyadt sugarai vörös színnel vonva be a levegő eg egész nyugoti részét. Mi a testi és lelki kimerültség és a szaggató hideg miatt egész testünkben reszkedtünk, fogaink vacogtak.

Mohács nyugot felőli részén egy csoport ember állott. Oláhok voltak. Ezen ember csoportot meglátva újabb rémület vett erőt rajtunk. Futni akartunk vissza azon irányba, merről jöttünk. A mohácsiak azonban megsejtették, hogy Enyedről jövő menekülők vagyunk s barátságos hangon kiáltották utánunk, hogy ne fussunk, ne féljünk tőlük, mert nem bántanak. A barátságos hang hallatára némi bátorság szállott belénk, megfordultunk s közeledtünk a csoporthoz.

„N u v a t y e m e c z, n u v a t y e m e c z!”³⁾ hangzott sűrűn a csoportból, mire mi a falusiakhoz egészen közel mentünk s velők beszédbe elegyedtünk.

Ezek a mint közelebről szemügyre vették, tudták, hogy Enyedről jövőnk a kérdéseikkel nem sokat faggattak. Hívtak be a faluba, míg megmelegsünk s magunkat valamennyire kipihenjük. Ne féljünk tőlük, ismétlék, mert náluk biztosan nem lesz bántódásuk, hisz a pap

²⁾ Mohács falu Torda-aranyos megye foltvenczi járásában. Lakóinak száma 860 és 900 között ingadozik, oláhok valamennyien.

³⁾ Ne féljete, ne féljete.

Szóval ez egy üzlet, még pedig mondjuk ki keréken: a legnagyobb mértékben kockázatos börzei üzlet, mert kettős kockázatnak van kitéve u. m. a börzei árfolyam esökkenésének és a kamatláb emelkedésének.

Minden üzlet olyan, hogy üthet ki jól is, rosszul is. azaz nyerni is, veszteni is lehet rajta. Olyan üzlet, melyen csak veszteni lehet fenn nem tartható; de viszont olyan sincs, melyen csak nyerni lehetne. Ezért van, hogy köztudomás szerint még a magán emberek közül is az óvatosabbak tartózkodnak az ilyenemű üzletektől: az egyház életéből pedig egyenesen ki van zárva; mert általános egyházi elv, hogy „az egyház tőkepénzeivel kockázatos vállalatokba bocsátkozni nem szabad, hanem úgy kell azokat kezelni, hogy ha bár kevesebb jövedelmet hoznak is: de elveszésnek, csönkülásnak kitéve ne legyenek”. (K. A. Egyháztörténet, p. 662).

Az üzletek mondtott természeténél fogva kétségtelen, hogy bármely üzletet lebeszélés csakis előnyös, nyereséges oldalról nézni és másoknak is csak azokat mutatni fel: mikor természetes, hogy az üzletvilágban járatlan, annak szövevényeivel és veszélyeivel kevésbé ismerős szemlélő, a biztosnak látszó nyereség reményétől elcsábítva, aggodalom nélkül bocsátkozik, vagy nyugszik bele s csak később bánat tanítja meg, hogy az éremnek más oldala is van s hogy ha valahová, ide illik a példaszó: „nem mind arany a mi fénylik”.

Igy van az a szó alatti üzlettel is. A ki csak a lehető nyereségre tekint, az félelem nélkül belemegy; a kinek csak előnyös oldalát mutatják: az nem látja a benne rejlő veszélyt, kivált ha maga ily spekulációkkal sem elméletileg, sem gyakorlatilag nem foglalkozott.

Pedig közgyűlésünk tagjainak legnagyobb része ilyen; nemcsak a t. lelkész urak, kiket ily dolgokra eddig nem tanítottak, hanem a világiak is, kiket részint jó érzékek, részint mások elrettentő példája, szerencsére visszatartott a börzei spekulációktól.

De ha magunk pénzét óvakodunk kockázatos, kétszeresen óvatosoknak kell lennünk az egyháznak hűségünkre bízott pénzével. És ha magunk nem vagyunk kellőleg ismeretesek az üzlet minden esélyeivel, kötelességünk módját találni annak, hogy a vele járó kockázat felől is felvilágosítást szerezzünk s ha kellő körültekintés után úgy találtuk, hogy a kockázat, a lehető veszteséggel sokkal nagyobb, mint a valószínű nyereség: akkor elutasíthatatlan kötelességünk visszatérni és másokat is visszatéríteni a veszélyes utról. És ezen kötelesség teljesítésében nem szabad akadályozni sem a lehető nyereség vágyának, sem az álszeméremnek. A mily szép és dicséretes a hűség és következetesség az elvekhez, ép oly káros és eszélytelen azon uton, melynek veszélyeit kezdetben nem ismertük, a felismerés után is tovább haladni.

És ha már ezen üzletet minden oldalról megvizsgáljuk: úgy találjuk, hogy sokkal nagyobb lehet vesztesége, mint nyeresége. Ugyanis:

A lehető legmagasabb nyereség a számítás szerint 10,000 frt. Valószínű, hogy még ebből is leltendő lesz több-kevesebb egy s más czímen. De ez még a kisebbik baj, mert csak a nyereséget esökkenen. Hanem nagy

és falu bírja most ép Kercsedén vannak békülni a magyarokkal s ők a falu köldökségére várakoznak megtudandók, hogy a magyarokkal való békülés sikerült e vagy nem sikerült.

Nem bízunk bennök s ez okon meghívásukat megköszöntük, de nem íngadtuk el, pedig nagyon is hihető hogy nem bántottak volna. Papjok és Lirájok valóban ekkor Kercsedén voltak s a keresedi magyar nemzetőrökkel egységre léptek, melynek lényege e volt; ha a magyarok Mohácsot nem bántják, ők a magyarok ellen nem fognak harcolni.

Honvédeinknek megelőző napon Hidas ellenintéztett támadásuk ejtette őket aggodalomba s tette békülékenyekk.

Néhány pereznai társalkodás után folytattuk utazásunkat Kercsed felé.

Kercsedet Mohácsról egy meredek hegyvonal választja el. Mintegy három kilométernyi távolban fekszik a két falu egymástól torony irányában.

Mi természetesen torony irányában haladtunk s egy hosszan tartó hegyen kellett átmennünk.

Én már csak vánszorogtam, nem bírtam többi utitársaimmal haladni. Mindenik tagom, egész testem érzéketlenné kezdett válni.

Meglepett nagy erővel az álom s vont, hogy fekdjem le a hóra.

Nemeslelkű utitársaim azonban nem engedték, hogy ezt tegyem. Kovács ujjal karon fogott és vitt. A többiek is nógattak, hogy vegyek erőt bádgyadságomon, mert Kercsed, a magyarok által lakott község már itt van s ha sikerül odáig eljutnunk, mentve vagyunk.

Én mentem, mozogtam mint egy gép, de mondhatni nem éreztem. Nem tudtam ébren vagyok-e vagy aluszom.

kérdés: vajjon bizonyos-e a nyereség? „Bizonyos” mondják, „mert a bank szerződésileg kötelezte magát hogy egy évig sem az üzletet fel nem mondja, sem a kamatlábat nem emeli.” Jól van. A vett biztosítások után fel kell tennünk, hogy valóban létezik ilyen jogerős szerződés. De mennyi időre biztosít az? Egy évre. Mert abból, hogy egy évig nem mondhatja fel és egy évig nem emelheti: szigorú logikával következik, hogy egy év múlva mind a kettőt megteheti; mikor aztán nekünk készpénzben kell visszafizetnünk a kölcsön vett pénzt és ha akkor a vásárolt papírradék börzei árfolyama esökken: minden egy frt esökkenés az egyháznak tiszta tízezer frt készpénz veszteséget okoz. És ezen esetőség ellen a világon senki sem biztosíthat: sem az ig. tanács, sem a bank, sem a világ legnagyobb bankára, vagy leg-hatalmasabb uralkodója sem.

Ezzel szemben csak azt a biztosítékot hozzák fel hogy a bank nem szokott felmondani, (helyesebben mondván: rendszeren prolongál) Nem szokott, de joga van; mi más szókkal ezt teszi: rendszeres körülmények között nem mondja fel a kölcsön, de fentartja jogát a felmondásra épen azért, hogy rendkívül esetekben megtehesse. És épen ezen rendkívül körülmények azok, mikor a felmondás és visszafizetés óriási veszteséggel jár, pl. valamely börzei válság vagy politikai bonyodalom esete, mi a papírok árfolyamát esetleg kevés nap alatt 20—30 perccel szűkíti.

De ha a bank nem mondana is fel igen könnyen bekövetkezik ez az eset, hogy mi leszünk kénytelenek felmondani. Ez főleg két okból történhetik.

1. Először ha árfolyam esökkenés esetén nem lesz miből óvadékat további értékpapírt tegyük a zálog pótlására. Ezen esetőség felől most még részletesebb után-számítással nem szolgálhatunk. Előbb meg kell tudnunk, hogy jelenleg minő természetű pénz lett zálogba téve és meg kell tudnunk, hogy van-e még és ha van, mennyi olyan pénzünk, mi felett az egyházkerület szabadon disponálhat? mert reméljük, nem akad egyházkerületi közgyűlésünknek oly tagja, ki perczig is megengedhetők tartaná, hogy valaki, — akár az egyházkerületi közgyűlés is, — az alapítványi pénzeket, vagy pláne az egyház-községeknek a mi hűségünkre bízott pénzt kockáztassa. Tehát ha a zálog pótlására betett 440,000 frt járadékpapír az utolsó krajczáig mind a közgyűlés szabad dispositója alatt álló tőkékből telt volna is ki, (mi még ezután lesz megvizsgálendő), — az üzlet még akkor is csak úgy volna fenttartható, ha lenne még készletben ilyen szabadon kockáztható pénzünk; vagy pedig meg kellene engednünk az alapítványi és egyházközségi pénzek zálogba tételét is. De előállhat a felmondás szükségessége:

2. Másodszor a kamatláb emelése folytán is. Amint tudjuk, a bank kamatlába gyakran változik. Négyen alól nem szokott szállani, de igen gyakran emelkedik magasabbra. És ha a felemelt kamatlábat az első évben reánk nem terjesztené is ki, kiterjeszhetné, sőt alaptörvényei értelmében biztosra kiterjeszhetné egy év után. Ekkor aztán vagy a magasabb kamatot kellene fizetnünk, vagy

Vége estéti 7—8 óra tájt elértük Kercsedet.) A falu nyugoti részén ereszkedtünk be a községbe. A falu népe még ébren volt, egy része az utcán ácsorgott. Ezek közül néhányan kik megláttak, felénk siettek s körül vettek. Magyarok voltak. Ezeknek sem kellett mondanunk, hogy enyediék vagyunk.

„Ép most érkezett még egy csoport enyedi menekült. Ezeket már elszállásoltuk. Nyomban elszállásoljuk az urakat is” mondák a jó emberek, a legmélyebb részvétellel.

A minket körül vett csoportban egy nő is volt. Vízefelt edény vala kezében.

Ez a jó asszony rám ösmert, nevemen szólított, ölébe emelt és ölében elvitt saját házához. Gyorsan ágyat vetett számomra s lefektetett. E közben zokogva sirt, könnyei hullottak mint a zápor eső. Ez a nemes lélek ösmert engemet egyedül a régi Aranyosszéken.

Nagy Sárának hívják.

Nagyanyámuál özv. Sándor Elekneél szolgált ugy hiszem 1847-ben. Azután férjhez ment egy Finta Mihály nevű szorgalmas kis székeiy gazdához.

Csakhamar haza jött a gazda is és a jó asszonyaimondotta ifju férjének, hogy én ki vagyok és ő engemet honnan ismer.

Aztán jöttek a szomszéd asszonyok, enivalót hoztak számomra, kezeimet lábaimat borongatták a lehető legmélyebq részvétellel.

F közben elaludtam. Mikor felébredtem jól megvolt viradva. Ekkor is a szaggató fájdalmak ébresztettek fel. Tűrhetetlen fájdalmakat éreztem kezeimben, lábaimban, melyek elváltak dagadva.

⁴⁾ Kercsed község szintén Torda-aranyos megyében fekszik. Tulnyomó számban magyar lakossága megközelíti a 800-at. A lakosság kisebb része oláh.

(Folyt. köv.)

a főkét felmondanunk és egy millió frt készpénzt visszafizetnünk.

Ugyde a börze szigorú logikája szerint mikor a bank kamatlába emelkedik, akkor a járadékpapír árfolyama csökken, még pedig legalább is azon mértékben, a mily mértékben a kamatláb emelkedett. Ugy, hogy ha a kamatláb hatra emelkedik (és ez sem példátlan!) akkor a papír értéke semmiestre sem állhatna 80 frton felül. Ily esetben arra, hogy a kölcsönt visszafizethessük, a vásárolt egy millió papírrjadékon kívül, még legalább 250,000 frt papírt kellene eladni az egyház pénzéből.

Szükséges-e még tovább is folytatnunk, hogy ilyen üzletet fentartani már csak tiszta üzleti szempontból is egy perzig sem szabad?!

Őseink bölcsen gonoskodtak, a közvagyon biztosításáról, a kockázatos vállalatok ellenében. Irva találjuk a Helvetica Confessio II. 28-ik fejezetének 2-ik kikezdésében:

„Si vero opes ecclesiae per injuriam temporis, et quorundam audaciam, incitiam, aut avaritiam translatae sunt in abunam: reducantur a viris Piis et Prudentibus ad sanctum usum. Neque enim connivendum est ad abusum maxime sacrilegum.“

Az 1791-iki debreceni fordítás szerint magyarul: „Ha pedig az Eklézsiának javai az időnek mostohasága, és némelyeknek vakmerősége, tudatlansága, vagy kapzsisága miatt elfordították: fordítottassanak vissza, kegyes és okos emberek által az ő szent végeikre. Mert nem kell hunyorítani az azokkal való visszaélésre, melyben nagy szentségtörés vagyon.“

Az aradi vértanúk emlékezete.

A Bethlen-főiskola okt. 6-iki ünnepélyén elmondta Molnár Lőrincz.

„Egy ezredévi szenvedés,
Kér életet vagy halált!“

(Folytatás.)

Ti a mult időknek agg bajnokai ti mondjátok meg, oh mondjátok meg: kire háruljon a felelősség rémséges vádjá? Kinek a fejére száljon ama rettenő ítélet, mit az égből esdekelt le a tizenhárom aradi vértanúnak és annyi ezereknek kioltott élete miatt beteg anyaföld?

Ki tudta volna megmondani ezt akkor, de ki tudná megmondani ma, midőn keserű könyeket ejtünk a hősök porai felett, midőn a szegényérzetnek lángja égeti arcunkat, hogy a mi létünkért viaskodó apák oly rút, hősökhöz nem illo halállal lakoltak!... Felségsértéssel vádoltattak? Ugy a hazai törvények értelmében egyedül a királyi tábla s a hétszemélyes ítőtörvényszék lehet vala illetékes azt megítélni!... Ámde az ország ostromállapotba volt helyezés és a gyáva zsarnokság útje diadalát, mely nem tudott pirulni, holott e diadalt mint alamizsnát idegen kézből vette át.

Egy tizenhat tagu osztrák hadi törvényszék állítá fel a bitófacát és verpadokat e hon romjai felett, oly égyének, kik a magyar polgári törvényeket, politikai s alkotmányos jogokat épen nem ismerték; kiket szolgálai tevékenységükben nem vezetett egyéb, mint a féktelen gyűlölet: gyűlölet mindaz ellen, ami magyar, gyűlölet azok ellen, kik oly csodaszertelen tudtak vilogtatni kardjaikat a harcoknak véres mezőjén! Nem tudták ők, hogy mi a honszeretet; mit ők arról, hogy az csodákat művelni képes?!!...

A hadbíróknak, hogy csak valamennyire is az igazság színét viselhető ítéletet hozhassanak: ismernők kell vala az egész magyarállam — s közjogot, „ismernők kell vala a dynasztiaival kötött státusszerződést, a kölcsönös jogviszonyokat, az V. Ferdinánd király által 1848-ban szentesített alkotmányformát, szóval megítélendő vala, ha vajjon a pragmatika szánkezió s a királyok által szentesített más törvények értelmében volt-e joga Magyarországnak sz ausztriai birodalomtól külön válni, vagy nem? Volt-e joga V. Ferdinánd osztrák császárnak, magyar királynak az új miniszteri kormányzati formát megerősíteni? Vajjon a hadi törvényszék elébe állított tábornokok nem a törvények betűje vagy szelleme szerint cselekedtek-e akkor, midőn a haza alkotmányának megvédésére a csaták tűzébe vezették a hon hű fiait? Vajjon felségsértők voltak-e, ha az alkotmány megrontására beküldött osztrák hadsereget a porba tiporták?... Ha önmagához következetes akar vala lenni a bécsi kormány, ha önmagának isteni jogu abszolút hatalmat követel vala és úgy ítélt: ítélete legalább menthető lenne azzal, miáltal menthető a hitvány zsarnokság tulkapása! De nem így tett! Hadi törvényszék elébe állította ama honfiakat, kik jó szántoklól tették le a fegyvert, hogy ezeknek ítéletét a világ előtt a törvényesség szívébe tüntesse fel. Oh mily keserű korszaka ez nemzeti életünknek! Hiszen az osztrák státusbölcsesség egy Haynau kezébe volt letéve, ki egy ország összes fiának legvilgoltatásától sem retten vala vissza ki a védtelen tábornokokat undok szókkal, rut szitkokkal illette vala! „Hogyan lehetett volna ily körülmények közt törvényességről szó? „Katonai bosszúnak estek ők áldozatul! Az osztrák sereg vezérei nem tűrhették életben azokat, kik számra sem nagyobb ujoncz seregeik győzelmeivel homályosították el az osztrák fegyverek dicsőségét!“

Tehát meg kellett halniok, hogy vereségüknek egy élő tanuja se lehessen!... Meghaltak mind a tizenhárom büszkén, emelt homlokai, lelkökben az igaz ügy iránti rajongó szeretettel, azon tudattal, hogy nevök, emlékök élni fog örökké az utódok hálás kegyeletében, élni az időknek végtelen végéig.

Ugy lön! Ugy van! Ugy lesz! Legyen ugy!

Meghaltak ők, de élnek, mert nem tartották meg életüket. Csak szeretni, szeretni tudtak és a szerette tárgyért nemese meghalni. Vállalkra vették a Golgotha súlyos keresztjét, és ha annak nyomása alatt össze is roskadtak, ha szívök meg is szakadt a fájdalomtól: a becsület megmaradt. Hívek voltak mind haláláig és eluyerték az életnek koronáját.

Ma, negyvenegy év múlva is sajog a seb, mely a nemzetnek szívén üttetett. Oh vajha gyógyírt hozhatna rá a jövő, mit nem tudott megadni a mult. Pedig nincs okunk kételkedni a jövőben. „Ma már megérti a társnemzetek nagy része ama századok tapasztalata által hirdetet megezáthatatlan igazságot, hogy egy nép sem erőszakolhatja a maga akaratát más népre, egy nép sem nyomhat el más népet a nélkül, hogy utóvégre saját szabadságát is ne lássa áldozatul esni. Ma már belátták a népfajok, hogy veszélyes a danaidák ajándoka, hogy eszelőség a jog és szabadság ellen a kényuralommal szövetezni, hogy követelt jogaik és szabadságuk a kényuralom által biztosítottassanak. A hatalomnak pedig csak a jogtisztetel képezheti, megdönthetetlen alapját és a korszerű haladás. A népezabadság csak az egyenlőség, testvériség és összetartás zászlója alatt virulhat, gyümölcsözhet.“

Ezeket kellett volna belátniok az 1848-iki osztrák kormány képviselőinek is. Ezeket kellett volna belátniok ama különféle népeknek is, kiket a gondviselés velünk együtt egy hazának gyermekeivé tett. De nem tudták belátni. Az elsők nem azért, mivel azt hitték hogy a Habsburg-Lothringeni-ház uralma csak az abszolutizmus által van biztosítva. Az utolsók nem tudták belátni ama százados gyűlölet miatt, melyet a magyarokkal szemben mindenha tápláltak.

Abszolutizmus és gyűlölet, valóban méltó testvérek egymással! De uralmuk csak ideig-óráig tartó, mert a korszellem felett soha diadalmat nem ülhettek. Megmutatták ezt az 59-ki és 66-iki szerencsétlen hadjáratok, de még egyebet is megmutattak, t. i. azt, hogy a magyar nép passzív ellenállása mellett az uralkodó ház hatalmas nem lehet.

És ha visszatekintünk még egyszer a szabadságharcz tizenhárom diós alakjára, úgy látjuk, hogy ők egyszersmind eme korszellemben voltak harcossai és martirjai is. Emé korszellemben fényében tulvilági lényekként tűnnek fel előttünk, mint mindazok, kik egy-egy kor sötét előítéletei ellen küzdve: mindenha az emberiség boldogításának voltak munkásai. Ugy tűnnek fel előttünk, mint ama szent próféta, ki elég merész volt kezében aczéleskánnyal vágni be a konok a keblek előítéleteinek vasszikláiba, melyek minden kilátást elzártak egy szebb jövő felé. Ő is életével lakolt, de élete az emberiség életévé lett. Igen, a szabadság, egyenlőség és testvériség háromságának eszméje font az ő fejükre koszorút e napon egy nemzet érzelmének virágaiból, és ez a koszoru el nem hervad soha, „míg a nagy Dunának tükörén egy honfi szem pihen.“ Nem a csaták csodás hőseit bámuljuk mi bennök annyira, mint inkább ama rendületlen kitartást, ama nemes vágyakozást egy czél után, — mely ma is minden magyar szívének ideálja: — a független Magyarország!... És nincs okunk kételkedni a jövő felett, míg egy erős istenség őrzi a magyar nemzetet, míg a honszeretetnek ragyogó napja vilgolja be lelkünket.

Álljon, álljon a szobor rendületlenül az áldott porok felett!... Áldott, áldott azoknak emlékök, kik oly nemes példával jártak előttünk!...

VEGYES HIREK.

— A Kolozsvár nagyenyedi tudósítója előre jelezvén, hogy Nagyenyed város tisztikara nem sokára választás alá kerül, megjósolja, hogy hihetőleg a mostani tisztikar fog megválasztani noha a megbizhatatlan fama új neveket is emleget, mint a megürülő polgármesteri szék eshetőleges örökösseit. Hogy a t. tudósító urnak igaz nagy kedve telnek benne, ha a jelenleg városunkban uralkodó békés egyetértés a közelgő választás alkalmából kissé megbojdulna, vagy pláne egyik másik neki nem tetsző tisztviselő a működés teréről le is szorulna, azt hisszük is, értjük is Mi azonban a közhangulat ismerete alapján merjük állítani, hogy szhangatában csalódnai fog, — a mostani polgármester, kinek városunk életében eddig is annyi jelentékeny alkotás köszönhető, az új választás alkalmával is teljes mértékben fogja

a választás jogosult polgártársak bizalmát élvezni.

— Helyreigazítás, Lapunk közelebbi számának vegyes rovatában az aradi szoborleplezési ünnepélyen megjelent e megyebeli tagok névsorát közöltük, E közleményünket vett felszólalás következtében s az adat hűség érdekében oda igazítjuk ki, hogy Török Dániel, Pávai V. Elek, Szilágyi Farkas és Garda József megyebizottsági tagok Alsóféhérmegyei képviselőletében vettek részt a kegyeletes ünnepélyen, a mint ez külföldben a megyei közgyűlésről ugyanazon számban közölt tudósításból is kitetszik. Kár volna tehát ez ártatlan közleményben Isten tudja minő furfangos ezélatosságot sejdíteni, mert az ilyesmi igazán nem kenyerünk.

— Papválasztás. Szászvároson e hó 14-én Szylveszter Domokost választották az első papi állomásra.

— Esküvő. A rom-kath. templomban f. hó 15-én délben vezette oltárhoz Girsik Gyula vasúti pánztárnok, Girsik János kolozsvári kincstári erdőigazgató fia, Nagy Sámuel m.-ujvári bánya tiszt bájos és kedves leányát Piroskát. Az esketést Deli Ödön plébános végezte. Násznagyok voltak Fogarasi Albert tanár és Lenk Lajos vasúti főmérnök a menyasszony sograma. Áldás kísérelte frigyüket.

— Színészet. Városunkban működő Zajonghy Elemér színtársulata a hét folyamán most már csaknem teljesen szervezve tartotta előadásait. S elmondhatjuk, hogy ugy más, mint az előadások tekintetében a hozzá köztül várekozásonak teljesen megfelelt. S mind jobban meggyőződünk, hogy egy fegyelmzett öntudatos és törekvő társulattal állunk szemben, a melynek minden tagja tudja kötelességét és azt meg is teszi. A mi a kezdet alkalmával hiányos volt, a mi egy szervezkedés alatt levő társulatnál igen gyakran előfordul, az ma már ki van pótolva. Ma már a kar is, a mely egyik főbaját képezte a társulatnak, ki van egészítve ugy, hogy a legutóbbi előadásokban teljes egyöntetűséggel működött a magánzereplőkkel. S ha még azon egy-két tag is megérkezik, a kiknek szerződésük szerint e hét folyamán itt kellett volna lenniök, ugy csak szerencsét kívánhatunk Marosvásárhely közönségének, mert ez a társulat, oly fardhatatlan és lelkes igazgatói vezetése alatt, mint Zajonghy, élvezetes estéket fog szerezhetni. A mult hét folyamán színrekerültek: vasárnap, 12-én, Tóth Antal ujjonnan szerződött tag fölléptével a „Czigány“ énekes népszimű. Igazán művészi est volt, Tóth művészi fellegással, szerepének minden legkisebb részét kidolgozta, s igen szép alakítást nyújtott. Zajonghy szépen énekelt. Kompolthiné, Darócziné, Szabadhegyi, Tordai helyesen töltötték be feladatukat. Kedden, 14-én „Tündérlak Magyarhonban“ adatott, Marcsa szerepében Posfai Ellával, a kinek szép dalait többször ismételték. Minden egyes szereplő hozzájárult az est sikeréhez. Szerdán „Csokon szerzett völegény. Csütörtökön „Szép Heléna“ operette adatott. Igen élvezetes est volt ez. Offenbach könnyed játszó zenéje, olyan két partnertől, mint Zajonghy, kinek hatalmas tenorja a legmagasabb hangoknál is teljes erővel csengett, és Posfai Ellától. Pénteken a szép „Czigány báró“ adatott, itt ki kell emelnünk a finálék hatalmas harmóniáját, a kar derekasan viselte magát. Szombaton Posfai Ella javára „Koldusdiák“ adatott Vasárnap „Királyfogás“. A jövő hét elején szüre kerül még „Kapitány kisasszony“ és „Párizsi élet“ operette. Azután a társulat egy 12 előadásos bérletre, mielőtt Marosvásárhelyre menne, Tordára megy át. Nem kételkedünk, hogy szivesen látják, mert a pártolást megérdemlik

— Merész tolvajlások elkövetéséről regél a most lefolyt őszi vásár alkalmából a rendőség bűnkrónikája. Két intelligens asszony tountrje bizonyult ismét inpraktikusnak a mennyiben azoknak zsebből egy pénzcs érsény 55 frttal s egy másik érsényt 60 frt készpénz s 120 frt értékpapír tartalommal tüntettek el valami ügyes zsebmetszők. E zseb tolvajlás a vásári tolongás közepette észrevétlenül s nagy szakavatottsággal történt, mert midőn a károsok zsebeikbe nyulván a kellemetlen csalódásra fölébredtek már gyaníthatni sem lehetett a furfangos tettések kiiétét. E borzasztó tényekből szépnemünk okulást merithetne arra, hogy nagyobb óvatossággal és ott hordja pénzét hol neki, s nem másnak jakad hamarabb kezeügyébe.

— Az enyedi októberi háromvásár egyike volt a legsikerültebbek, a mennyiben felhajtott szarvasmarhák száma meghaladta a tizezeret, s ebből 2330 darab adatott el. A nagytetű ökrökből aránylag kevesebb kelt el, 50 dr. ilyent a Neumann cég vásárolta A kedvező időjárás miatt nagyon népes volt az áru-vásár is,

CSARNOK.

Első kalandom.

[Humoreszk.]

Írta: **Báró Wolzogen Ernő.**
Fordította: **Lengyel György.**
(5. Folyt.)

— Milk, for goodness' sake, give me some milk and mind to be quick about it! (Tejet az Isten szerelméért, adjon nekem egy kis tejet, de minél hamarabb) Az ember tátott szájjal rám bámult, mintha nem hinne füleinek — nyilván azt hitte, hogy nincs helyt az eszem. És midőn kívánságomat sürgetően ismétlem, megmutatta két sor megfeketedett fogát és hangosan hahótára fakadt. A mellékszoba üvegajtóját kinyitva bekiáltott:

— Come along Susan, here is a young gentleman, as would like a dram o'milk! (Jöjj be Zsuzsi, itt van egy urfi, a ki szeretne egy csupor tejet kapni)

Es akkor egy sovány nő személy ugrott be az ajtón oly sebesen és pattogva mint a villám s tetőtől talpig végig mért mérges tekintetével, roppant magas hangon nyilvánítva véleményét, hogy én szegény fejem egy olyan alávaló „abstainer” egy olyan szem... tekerő vagyok, a ki becsületes keresztény embereket kigunyol és igazságos szerzeményeiben meg károsítani akarom. A becsületes gazda ezen rövid beszélgetés alatt markába pökött s kétségtelenül arra engedett következtetni, hogy helyiségéből engem most a kölépcsőkön leboxiroz. Ennek dacára még mer tem a Zsuzsi gyöngéd nőiességéhez egy rohamot intézni és eseteltem előtte röpké szavakkal a szánalmas helyzetet. És csakugyan, keblének csontkemény panczéla alatt meleg emberi szív dobogott. Egyet nagyot ugrott a küszöbön keresztül, s egy rövid másodperc alatt egy tejes fazékkal tért vissza.

De, szent isten, nem hoztam magammal üveget, és épen most halatszott künn az Argo kürtje az indulás jelzésére. Mrs Susan az első pálinkás üveget levette az állványról, s a tejet beleöntötte, én egy sillinget dobtam az asztalra, megragadtam a mentő flaskót és a rakóhid felé rohantam, melyet ép akkor buztak föl.

— Várjanak, várjanak! — kiálták teljes erőmből, de az Argo lassan himbálni kezdett. Minden intó szóra süket maradtam — és ime! — egy merész ugrás — s a párkányon voltam, és ifjabb Müller Ferdinandnak drága élete meg volt mentve.

A kapitány ur tornászati mutatóványomat a kommandóhidról nézte. Vajjon mit gondolhatott egy olyan emberről, ki ép az indulás pillanatában elhagyja még egyszer a hajót, hogy egy nagy üveg snapszot hozzon! Szerencsémre fent volt dolga, mert különben megvélő pillantását el nem kerülhetem.

Kis szöke védekezem még mindig ott találtam hol akkor hagytam, midőn az ökröket nemtem megvizsgálani.

Kufferem tetején kuporgott, körül véve a más tí, zenhárom paktól és próbálgatta a felébredt oroszánt rengetés és dudolás által elcsendesíteni. Keservében tul ordította szavaimat, melyekkel előadtam, hogy miként jutottam ezen drága tejhez, rohanva Poncezustól Pilátusig azaz az ökröktől Zsuzsiig, és ő ezt egy pillantással köszönte meg, egy oly végtelen mély ibolyakék pillantással, hogy elfelejtettem kínjaimat s bajaimat s a jövődtől a legszebbeket kezdtem remélni.

— Ez önt nagyon megviselte, édes Báró ur, mondá, igen rosszul néz ki.

A zenélő nyalábot letette karjaiból s a tejes üveg után nyult, mit bizonyos benső érzellemmel nyújtottam át neki.

— Mily jó ön! — mondá édes, csiklandós hangjával. — Ezerszer köszönöm önnek. A tej ugy-e friss? — Ah dehogy, plujj! Mi ez? Undok bűdös pálinka szaga van! — Ezt már kevésbé csiklandós hangon mondá.

— Mindenesetre, nagyságos aszonyom, — hebegtem — valaha olyasmi valami volt az üvegbe, mert ez pálinkás flaskó... de tudja mi, a pálinka nagyon jó a gyomornak, különösen tengeri úton! Megvagyok győződve, hogy a kicsinek csak jót fog tenni, s talán még izleni is fog!

A kis Ferdinand, ugynevezett Fumps, a mint a sajátos alakú üveget meglátta, hatalmasan kapálózni kezdett s kimutatta, hogy leghőbb vágya vele közelebbi ismeretségbe jüni. A stevard barátságos segítsége folytán sikerült Mrt Mimit a fiatal Müllerrel és a tizenhárom pakkal a damenkajütbe leszállítani. Ezen szentély ajtaja előtt lovagi kötelezettségem véget ért — és meg kell vallanom, legkevésbé sem fájlaltam ezt az állapotot. Fejemet és tagjaimat rémítő fáradt és törődöttnek éreztem, halófülkémba botorkázva felmásztam a felső ágyba a vízi oldalon, melyet a stevard kijelelt és halálhoz hasonló mély álomba merültem.

Borzasztó álom győltört. Az összefüggésre már nem tudok vissza emlékezni, de a hat ökr, Mrs Susan és a still-hors gazdasszonya játszottak benne fontos szerepet, záradékal a hargos kapitány fejemet egy pörölyre tette

s szerencsétlen koponyámat egy óriási kalapáccsal, mely pálinkás üveghez is hasonlított, roppant csörömpölés közben taktusra kopogtatta. Erre fel ébredtem és — ah! a dühös és ütemes csörömpölés, dübörgés és láрма nem volt képzeldés, szegény fejem pedig oly annyira fájt, hogy bátran hihettem volna, még mindig a pörölyön van a kegyetlen kalapács ütések alatt. Kiáltani akartam, de hangom tompa volt. Ugy tetszett, mintha valaki hasamon ülne, kezével gögmet feltaszítaná s belülről nyakamat szoritáná. Megkísérlem szememet felnyitni, de itt ismét volt valaki, ki minkét szempillámot nyomta hüvelykével. Most karjaimmal s lábaimmal dühösen hadonáztam és akkor — trakk, klrr — valami üveg kellett legyen — és mindjárt jobb könyökömben metsző fájdalom ébresztett fel. S a mint rémülten felugrottam, igen természetesen a kabin fedelére vágtam a fejemet, mely fekhelyemtől alig volt félméternyire; az első mit szemem meglátott, egy nagy szürke tömeg vala, mely a függönyzetlen ablak előtt matracczommal egyenlő magasságban tünt el az ocaóban. Azután megvizsgáltam könyökömet, néhány csöpp vér szívargott belőle, és akkor rájöttem, hogy miket csináltam. Jobb kezemmel a hajó falára erősített tükörnek mentem volt és a kinyitott ballal pedig a függőlámpa ernyőjét és üvegát vertem le. A tény állásról alig tudtam alaposan megbizonyosodni, midőn már megjelent a stevard a harcztód halottjait eltakarítani, mert gyakorlott fülei azonnal helyesen fogták fel a csörömpölő zaj értelmét.

Szánalmas kicsinylő pillantást vetett rám, azután összeseperte a cserepeket s csak ennyit mondott:

— Fitis, sir? (Göröse van az urnak?)

— Ah engedjen meg csak — csak szórakozottságból történt!

O ha ön aka' szöakozni ocsóbban is 'aphat. Ez szöakozás áll four shillings six pence.

Bémülettel gondoltam Károly Ferdinand nagylelkűsége folytán megkönnyült tárcámra.

Mialatt az ember az üvegdarabokat fejem mellől eltávolította, kérdeztem, mennyi az idő.

— Körülbelül luncheon time — válaszolt.

— Mi, — kiálték elámulva, — már két dél óta utazunk!

— Yes sir, most van a mázik napon tizenegy o'clock in the morning. Ön egészen huszonegy órát aludt.

— Huszonegy órát! De hiszen én ruhásan feküdtem le ágyamba!

— Quite right, sir! Midőn én világot jöttem gyujtani felrástam és kisegitettem ruháimból. Es a német gentleman, ki ön alatt alszik, mondta, hogy ön egy nagy majmot vett, mivel ő látta, midőn egy nagy gin-bottle al a párkányra ugrott.

Homlokombhoz kaptam és eszmélni törekedtem:

— Egy majmot — én? De hát az csakugyan tegnap előtt volt — tusakódtam magamba.

A stevard már az ajtóúal volt, midőn még egyszer medfordult és így szólt:

— J beg your pardon, sir — ön nem azou fiatal német gentleman, ki that little fair lady and a screeching babyval jött? (his szöke hölgygyel és siró escesemővel). Némán igent intettem.

— Akkor ön menjen és néssze meg az ön 'iesi aaszonyát és a poor little babyt, ki nagyon beteg — S ezzel távozott.

Nőm, szegény kis baby? És betegek voltak?

Istenem, én is! Betegebbek mint én már nem lehetek! Hanem azért elhatároztam, hogy a fedélzetre megyek, a friss levegőtől remélni egy kis üdülést. Hosszú fáradságomba került a felöltözés, mert a hajó erős hánykódása miatt folyton egyik ágytól a másikig botorkáltam. Végre még is szerencsésen bebujtam ruháimba s az étterembe támolyogtam, hogy magamat egy kissé megerősítem, mert huszonegy órá a semmit, de semmit sem ettem. Oh mily étvágy gerjesztő! éppen luncheonra volt fölterítve. De sajátságos, a mint választottam magamnak és próbáltam megenni, annyira nem esuszott, mintha egy gyapju strimfit akartam volna lenyelni, Annál jobban ízlett a tizes spanyol bor.

Éppen a haunadik pohárkát akartam lebecsátani midőn egy idősebb ur, ki már belépésemkor sajátos gorombán megnézett, egész váratlanul hozzám fordul s oly hangon, midőn egy rendőrtisztviselő a vádlothoz szokott beszélni, megszólított:

— Fiatal ember, ön a szeszies italok élvezése miatt olyan helyzetbe jut, mely az ön fiatal korában roppant veszélyes lehet. Én önt már tegnap figyeltem és meg kell mondanom fiatal ember, ép úgy elvoltam szörnyedve, mint megundorodva az ön láttára. Abban az élvezetben részesülök, hogy ugyanazon fülkében ön alatt alszom fiatal ember.

Ez már mégis igen goromba volt, és úgy szürke szakálla iránti respektust, mint fiatal éveimet figyelmen kívül hagyva, kiálték:

— Mit képzél uram? Én nem vagyok önnek fiatal ember!

— Hogy mit képzelsz? — válaszolt goromba honfi-Nyomatott Wokál Jánosnál Nagyenyeden.

társam, — azt képzelm, igen kitűnő emberismeretem lévén, hogy ön bizonyosan abba a helyzetbe fog jutni, midőn éles látásomat akarata ellenére bámulni fogja. Egyelőre, fiat-ember, csak tanácsolok önnek. Tudja mi az: Dellirium tremens?

(Folyt. köv.)

Felelős szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. **TÖRÖK BERTALAN.**
Kiadótalajdonos: **WOKÁL JÁNOS.**

Weisse Seidenstoffe von 60 kr bis fl.

11.45 per Metter — glatt und gemustert (ca. 150. wech. Qual.) vers roben- und stückweise porto- u. zollfrei das Fabrik-Depot G. HENNELBERG (K. u. K. Hoflieferant), ZÜRICH. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. Porto.

Hirdetés.

A regaleváltság kötvény birtokosait ezennel tisztelettel értesítem, hogy regaleváltság kötvényeit, ugyszintén az ezekre szóló és a kormánytól három évi kamatszelvevényekkel kiadott utalványokat, a legelőnyösebb árban megveszem.

HUTFLESZ KÁROLY, Kolozsvárt.

4030 sz. — 1890.

Pályázati hirdetmény.

Alóírt kereskedelmi és iparkamara közhírré teszi, hogy a Baross Gábor kereskedelmi m. kir. miniszter ur ó nagyméltósága által 55,757 sz. a, 1889 évi okt. 24-én kelt magas rendeletével, törékvő és kellőleg képesített **kereskedelmi vagy iparos pályán** lévő ifjak számára megállapított 300 frtos utazási úszöndij, a jövő 1891. évben ismét kiosztandó lessz s arra ezennel pályázat hirdettetik.

Ez öszöndij célja, hogy azzal a külföldön további szakszerű kiképzés megszerezhető és az ott szerzett ismeret később hazánkban a hazai kereskedelem és ipar érdekében kifejthető és értékesíthető legyen.

Pályázhat a kamara területén — t. i. Alsó-Fehér, Beszterce-Naszód, Kis-Küküllő, Kolozs, Szilágy, Szolnok-Doboka és Torda-Aranyos megyékben — lakó vagy itt született kereskedő vagy iparos ifju. Ar ily öszöndij elnyeréseért folyamodók 50 kros bélyeggel ellátott kérvényüket **folyó 1890. évi december hó 31-ig alóírt kereskedelmi vagy iparkamarához** nyujtsák be. a honnan a javaslat a miniszter ur ó nmlgához fel fog terjesztetni. A kérvényhez csatolandó a keresztelelési (születési) bizonyítvány, valamint a bevégzett tanulmányokról szóló bizonyítványok, a közigazgatási hatóság által kiállított erkölcsi bizonyítvány valamint az eddigi gyakorlati foglalkozásról szóló igazolvány. A kérvényben előadandók továbbá a folyamadó családi viszonyai, a választott hivatás gyakorlati köre, végül nyelvismeretei és a szándékba vett külföldi ut terve.

Kolozsvárt 1890 évi október hó 15-én.

A kereskedelmi és iparkamara
Sigmund Dezső, **Gámán Zsigmond,**
elnök. titkár.

„EURÓPA“ SZÁLLODA!

A Budapest V, Nádor-utca 5. szám a. „Tigris” szálloda ezimét átváltoztattuk

„Európa” szállodára

és azt pazar fényvel újbol berendezték, a modern követelmények szükségére szerint

Az „Európa” szálloda a főváros legesőndesebb és legalkalmasabb pontján fekszik, közel minden bevásárlási forráshoz és hatóságához. A szállola több mint 100 szobával rendelkezik és ugy van berendezve, hogy abban egyes családokat is, akik elkülnöítve akarnak lenni, befogadhat. A kényelmi szempont mellett figyelemmel voltunk a lakók egészségének megóvására is, azért láttuk el a szállót légfűtéssel, villamos világítással, fürdőszobakkal és telefontal.

Törékvésünk: mérsékelt árak, pontos és gyors kiszolgáltatás.

A nagy közönség figyelmét különösen felhívjuk **családi lakó helyiségeinkre**, melyek a fővárosban egyedül az „Európa” szállóban kaphatók.

A nagy közönség szives látogatását kéri

REUTER F. és PLACH F.
a Reuter-féle telep birtokosa a „Hungária” nagy szálloda volt szobafőnöke.
Andrássy-ut.

Szer
A KI
lap s
közle
K
Wokál
az elő
bérn
Köztr

A „F
gató taná
akadémiája
sik, a kolo
Lássu
A kö
kettős inté
felállítja,
mitől függ
ban: „az
állapítani,
részlet

Tehát
leges élet
csak biz
A 21-
a szükség
frtban. A
a szükség
fedezetett;
más forrás
Az el
forrása let
frttal; má
rinttal. E
conversiót
két kisebb
nen-amon
pes helyet
az, mit a
jogosult m
A je
gény egy
felsegítésé

Emlék

A há
kel kínál
enni.

Öt na
hajlékában.
Januá
lettek jó h
Ök a
Pog

kor már T
az enyedi
nyit az ad
sleges vala.

A vá
tanácsával
ügyét. Pog
között. M
darab 10
arányban
s, mig a

Men
nyit tnd
Kercsedén

Sánd
fordulván
kénjte felt
egy gyer